ZAND, ZAND EN NOG EENS ZAND...

Bij het zien van de omslagfoto van dit dubbelnummer van Grondboor & Hamer zult u zich wellicht hebben afgevraagd: "Waarom pyrietkristallen vóór op een aflevering die zich 'Zandspecial' noemt?" Eerst maar even uitleggen dus: de totale beeldgrootte van de microfoto op de omslag bedraagt slechts 11 x 16 mm. De afzonderlijke pyriet-kristalletjes zijn dus amper 1 mm groot. Ze komen uit een zandmonster van het eiland Elba (foto: Deutsches Sandmuseum; zie elders in dit nummer). Zo 'gewoon' als het woord 'zand' mag klinken, zo interessant is het thema 'zand'.

Op 20 november 2010 organiseerde de NGV in nauwe samenwerking met de Werkgroep Zand van GEA een themadag over het onderwerp 'zand'. Ruim 100 deelnemers luisterden naar lezingen, bewonderden de door leden van de werkgroep uitgestalde zandmonsters, fotoboeken en microscoop-demonstraties, en ruilden 'zandjes' om de eigen verzameling uit te breiden.

Het verzamelen en bestuderen van zand is een heel eigen 'tak van sport' geworden, die door steeds meer amateurgeologen wordt beoefend. Ook een heel internationale tak van sport, want een hand vol kleine zakjes zand neem je nu eenmaal veel gemakkelijker mee naar huis van een verre reis dan een koffer vol zware stenen. En, naar zand hoef je doorgaans niet zo lang te zoeken. Op de meest exotische stranden ligt het in allerlei kleuren en samenstellingen gewoon voor het oprapen. Toch doet de gemiddelde zandverzamelaar meer dan luieren in de zon op een ver strand (sommige van hen doen dat zelfs nooit): ze bestuderen de verzamelde monsters, meten en determineren de korrelsamenstelling, fotograferen, en verdiepen zich in de wordingsgeschiedenis en de transportmechanismen van zand.

In deze Zandspecial van Grondboor & Hamer laten amateurgeologen zien hoe ze met hun hobby bezig zijn. Daarnaast komen beroepsgeologen aan het woord, o.a. over diverse aspecten van zandvoorkomens in Nederland. Want hoe mooi exotische vulkaan-, koraal- of schelpenzanden ook mogen zijn, in ons eigen land (gelegen in de delta van miljoenen jaren oude Europese riviersystemen) is en blijft zand veruit de meest voorkomende geologische afzetting. Deze Zandspecial biedt daarom een mooie 'mix' van amateur- en professionele bijdragen, en van Nederlandse en buitenlandse (zelfs buitenaardse) zand-informatie. Alle auteurs die aan deze mix hebben bijgedragen worden bij deze heel hartelijk bedankt!

Zandbanken in de voordelta bij Schouwen (Zeeland; zie de bijdrage van Anton van Haperen, elders in dit nummer).